

AZ ÓTEMETŐ DER ALTE FRIEDHOF

A templomot körülvevő temetőt a kegyes királyi rendelet 1778. június 18-án használaton kívül helyezte, és ugyanebben az évben szentelték fel a ma Ótemetőként ismert temetőt. Az egyházlátogatási jegyzőkönyv (canonica visitatio) szerint a temetőben 1783-ra már egy központi keresztet is állítottak a budaörsi lakosok. A ma is látható kápolnát Csulits János építtette 1863-ban, amely hosszú időn keresztül ravatalozóként is szolgált, az 1980-as évektől pedig a görög katolikusok használják.

A kitelepítést követően az Ótemetőt fokozatosan elhagyták, a temetések megszűntek, egyre kevesebb sírt gondoztak. Az elhagyott, egyházi tulajdonban lévő temetővel kapcsolatban már az 1990-es évek első felében megszületett a megállapodás, hogy azt kegyeleti parkká alakítják, fenntartását pedig a város átvállalja. Ez 1996 júniusára valósulhatott meg, amikor a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata a hazai német nemzetiségi lakosság 1946 és 1948 közötti kitelepítésére emlékezve országos emlékhellyé nyilvánította.

A temető rendbetétele az 1990-es évek közepén kezdődött meg: megtisztították, rendezték a terepet, kialakították az utakat, majd a 2000-es években a sírkövek restaurálására is sor került. 2006 júniusában itt avatták fel az Országos Német Elűzetési Emlékművet, Menasági Péter Bezárt kapu című alkotását. Talapzatán Koch Valéria költő sorai olvashatóak: „Stoppt schon den kleinsten Haß und sagt rechtzeitig halt”. („A legkisebb gyűlöletet is már időben állítsátok meg”). A közel másfélezer síremléssel rendelkező temető a magyarországi németiség egyik legrégebbi épen maradt temetője, amelyet a Budaörsi Német Nemzetiségi Önkormányzat tart fenn Budaörs Város Önkormányzata támogatásával.

• • •

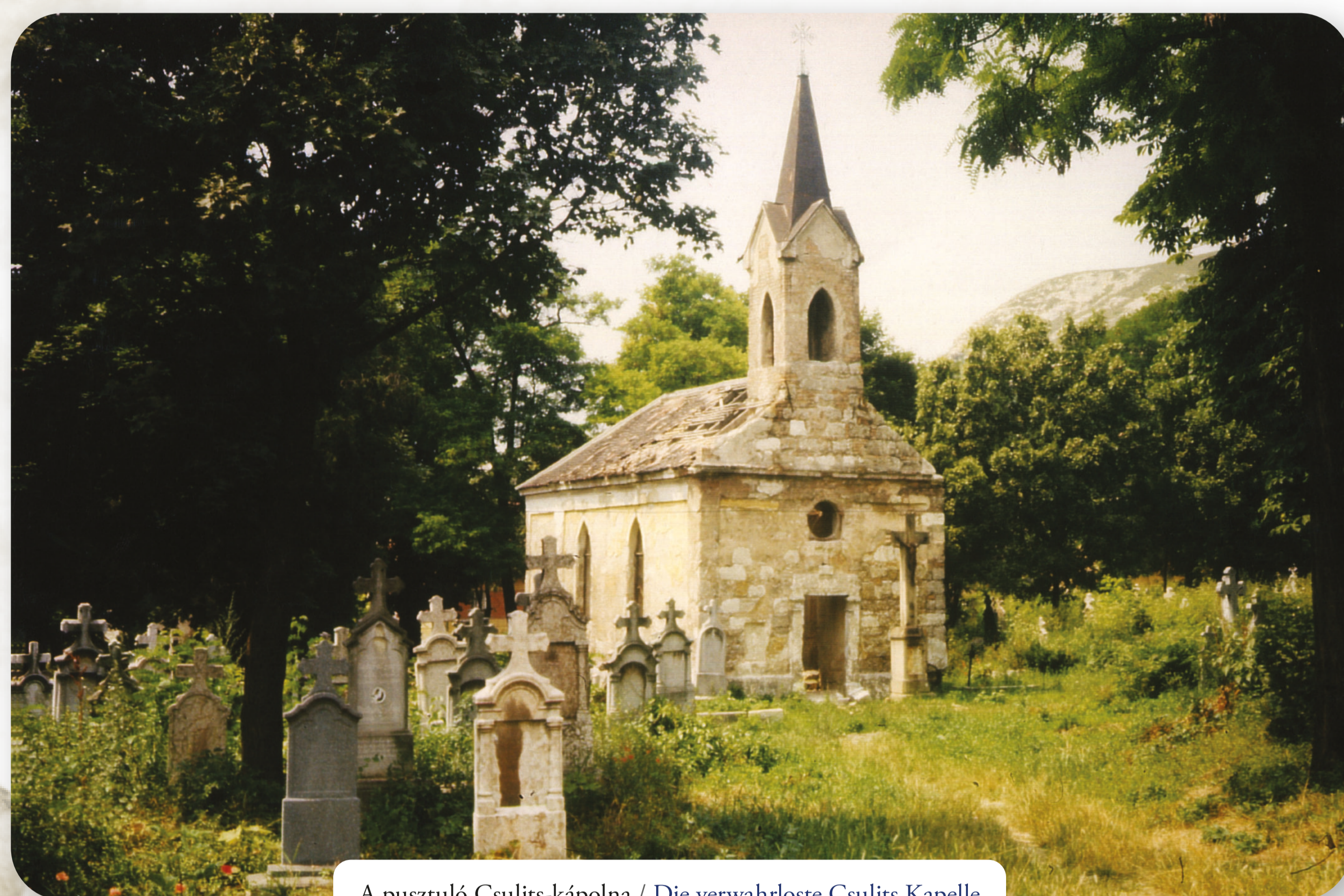
Die Begräbnisstätte um die Kirche herum wurde durch einen gnädigen königlichen Erlass am 18. Juni 1778 geschlossen und im gleichen Jahr die heute als Alte Friedhof bekannte Ruhestätte eingeweiht. Im Protokoll der Kirchenvisitation (canonica visitatio) steht, dass bereits 1783 von den Einwohnern ein zentrales Kreuz im Friedhof aufgestellt wurde. Die heute noch dort stehende Kapelle ließ János Csulits 1863 erbauen, sie diente lange Zeit auch als Aufbahrungstätte, und seit den 1980-er Jahren wird sie von der griechisch-orthodoxen Gemeinde als Kirche genutzt.

Nach der Vertreibung verwaiste der Alte Friedhof nach und nach, es wurde dort niemand mehr beerdigt, nur noch wenige Grabstätten pflegte man. Über den verlassenen Friedhof der katholischen Kirchengemeinde beschloss man bereits in der ersten Hälfte der 1990-er Jahre, dass er als Gedächtnispark zu einer Stätte der Pietät und für seine Pflege die Stadt aufkommen wird. Dies wurde im Juni 1996 verwirklicht, als ihn die Landesselbstverwaltung der Ungarndeutschen zum Andenken an die Vertreibung 1946-48 zur Landesgedenstätte erklärte.

Die Herrichtung des Friedhofs begann Mitte der 1990-er Jahre: das Gelände wurde gesäubert und geordnet, Gehwege ausgebildet, und in den 2000-er Jahren kam es auch zur Restaurierung der Grabsteine. Im Juni 2006 wurde hier das Landesdenkmal der Vertreibung eingeweiht: „Geschlossenes Tor“, das Werk von Péter Menasági. Am Sockel sind Zeilen der Dichterin Valeria Koch zu lesen: „Stoppt schon den kleinsten Haß und sagt rechtzeitig halt”. Der Gottesacker mit nahezu anderthalb Tausend Grabmälern ist einer der ältesten erhalten gebliebenen Friedhöfe der Ungarndeutschen, der von der Deutschen Nationalität Selbstverwaltung Wudersch mit Unterstützung des Stadtrates Budaörs gepflegt wird.

Az elhagyott Ótemető / Der verlassene Alte Friedhof
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

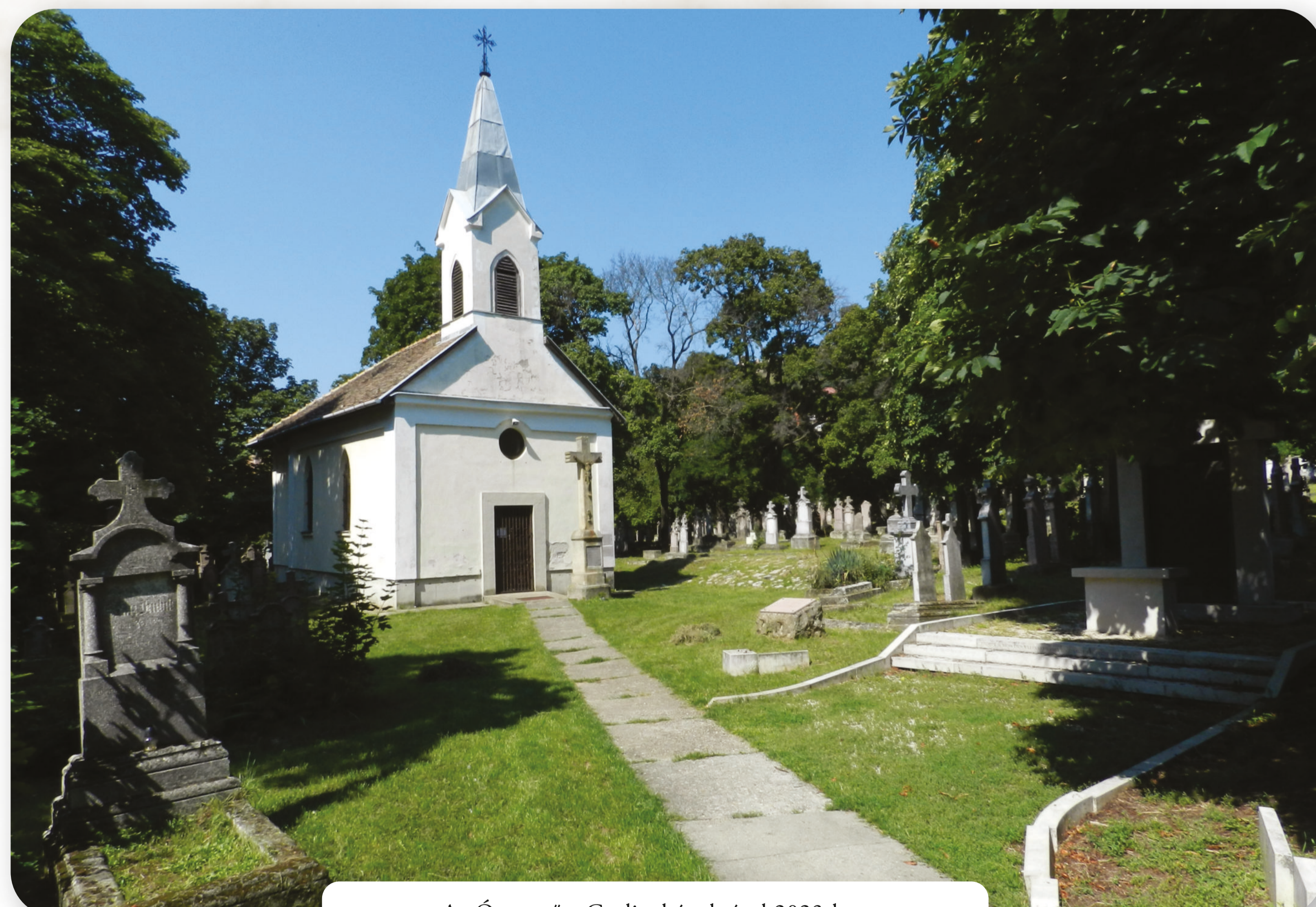
A pusztuló Csulits-kápolna / Die verwaifteste Csulits Kapelle
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

XVIII-XIX. századi sírkövek / Grabsteine aus dem 18-19. Jahrhundert
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Az Országos Német Elűzetési Emlékmű 2017-ben
Das Landesdenkmal der Vertreibung der Ungarndeutschen 2017
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

Az Ótemető a Csulits-kápolnával 2023-ban
Der Alte Friedhof mit der Csulits Kapelle 2023
(Bleyer Jakob Helytörténeti Gyűjtemény / Jakob Bleyer Heimatmuseum)

A kiállítás megvalósítását támogatta / Die Umsetzung der Ausstellung wurde unterstützt:
Heimatverein Budaörs/Wudersch e. V. und Budaörser Heimatmuseum Bretzfeld